

Rekenkamercommissie Waterschap Rivierenland & Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Datum:	2 maart 2018
Werktitel:	Onderzoek Implementatie Kaderrichtlijn Water
Aanleiding en achtergrond:	Waterschappen spelen een belangrijke rol bij het realiseren van de doelstellingen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de nationale wet- en regelgeving (Waterwet) waarmee deze richtlijn wordt geïmplementeerd. In 2016 is de tweede uitvoeringsperiode (2016-2021) van de KRW gestart, die schoon en gezond water als doel heeft. Maatregelen zijn onder andere de aanleg van natuurvriendelijke oevers. De algemeen besturen van Waterschap Rivierenland (WSRL) en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) hebben de KRW aangedragen als mogelijk onderwerp van onderzoek door de rekenkamercommissie. De rekenkamercommissie heeft dit onderwerp gekozen omdat de KRW grote invloed heeft op het werk van het waterschap en de kosten voor de uit de KRW vloeiende waterkwaliteitsmaatregelen aanzienlijk zijn.
Doel van het onderzoek:	Onderzoek naar achtergronden en effecten van waterkwaliteitsmaatregelen moet bijdragen aan meer inzicht voor de algemeen besturen in de realisatie van doelstellingen van de KRW. Om het onderzoek richting te geven heeft de rekenkamercommissie ervoor gekozen natuurvriendelijke oevers te hanteren als casus. De KRW heeft een lange looptijd (tot 2027). Het onderzoek wil daarom niet alleen terugkijken op de eerste planperiode (2010-2015), maar ook leerpunten bieden voor de toekomst. Daarbij is ook van belang om alvast vooruit te kijken naar de bevoegdheidsverdeling tussen overheden en het instrumentarium in de Omgevingswet. Een rode draad in het onderzoek is de bestuurlijke verankering van de KRW. De betrokkenheid van het bestuur (DB en AB) bij facetten van planvorming, uitvoering, monitoring en bijsturing van KRW-processen staat expliciet in de belangstelling. De rekenkamercommissie wil daarbij inzicht verschaffen in de mate waarin de algemeen besturen van WSRL en HDSR over het juiste

	inzicht en de juiste instrumenten kunnen beschikken om hun kaderstellende en controlerende rol in te vullen met betrekking tot de waterkwaliteitsmaatregelen, in het bijzonder de aanleg, beheer en onderhoud van natuurvriendelijke oevers. Om te leren van elkaars prestaties en de eigen resultaten te kunnen verbeteren, vindt dit onderzoek tegelijkertijd bij WSRL en HDSR op basis van dezelfde startnotitie plaats. Over de onderzoeken zal per waterschap separaat worden gerapporteerd. Wel zal er een vergelijking op hoofdlijnen tussen de waterschappen plaatsvinden.
Definities en afbakening:	Natuurvriendelijke oevers: <i>Natuurvriendelijke oevers zijn stroken ondiep water in watergangen, waar planten en dieren een prettig leefklimaat vinden. Waterplanten kunnen er groeien en dieren vinden er bescherming en voedsel. Natuurvriendelijke oevers zorgen zo voor een gezonde natuurlijke omgeving met een grote verscheidenheid aan flora en fauna. Hierdoor wordt het water helderder en schoner. Echter, de mate waarin vegetatie zich vestigt en ontwikkelt is op elke plek sterk afhankelijk van de bodemsamenstelling, de waterkwaliteit en de hydrologie. Bodemeigenschappen, vegetatie en mate van droogval bepalen in hoge mate de zuiverende werking of juist de mate van nalevering van natuurvriendelijke oevers.</i> Het onderzoek richt zich op de bestuurlijke instrumenten en processen voor het behalen van de doelstellingen van de KRW. Het onderzoek richt zich nadrukkelijk niet op de operationele invulling en ambtelijke organisatie van WSRL en HDSR.
Centrale onderzoeksvraag:	Is de kaderstellende en controlerende rol van de algemeen besturen voldoende geborgd bij de realisatie van de doelstellingen van de KRW?
Aspectvragen:	1. Wat is de opgave voor WSRL en HDSR en welke doelen ten aanzien van de waterkwaliteit (KRW) zijn daarbij geformuleerd voor natuurvriendelijke oevers? 2. Welk beleidsinstrumentarium hebben WSRL en HDSR vastgesteld en/of ingezet om richting te geven aan de implementatie van de KRW en in het bijzonder voor de aanleg, beheer en onderhoud van natuurvriendelijke oevers? 3. Welke sturingsmogelijkheden hebben de algemeen besturen als het gaat om implementatie van KRW-maatregelen, in het bijzonder de aanleg, beheer en onderhoud van natuurvriendelijke oevers, en in hoeverre worden deze als toereikend ervaren? 4. Wat zijn de handelingsperspectieven voor waterschappen inzake de ambities voor de realisatie van omgevingswaarden en uitvoeringsinstrumentarium vooruitlopend op de inwerkingtreding

	van de Omgevingswet en de daarop gebaseerde uitvoeringsregelgeving? 5. Wat zijn de overeenkomsten en verschillen tussen WSRL en HDSR en welke leerpunten kunnen daaruit voor beide waterschappen worden geformuleerd?
Globale onderzoeksopzet:	• Voorbereiding • Bureaustudie • Interviews • Rapportage
Mogelijke te bestuderen documenten/ bureaustudie:	Algemeen: • Europese Kaderrichtlijn Water (2000) • Bestuursakkoord Water (2011) WSRL: • Waterbeheerplan 2010-2015 • Waterbeheerprogramma 2016-2021 • "Veilig en vernieuwend"; Bestuursakkoord op hoofdlijnen voor de bestuursperiode 2015 – 2019 • KRW Rivierenlandplan 2010-2015 • KRW Rivierenlandplan 2 2016-2021 HDSR: • Waterbeheerplan 2010-2015; Water voorop! ○ Bijlage: Achtergronddocument Europese Kaderrichtlijn Water • De Kaderrichtlijn Water in beeld; Onderzoek naar de invloed van de Kaderrichtlijn Water op de doelrealisatie en de werkzaamheden van het waterschap (RKC HDSR, 2012) • Coalitieakkoord 2015-2019; Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden toekomstbestendig en duurzaam • Waterkoers 2016-2021; Water in beweging • Maatregelenpakket KRW 2016-2021 <i>Deze opsomming is niet limitatief.</i>

Interviews/ ambtelijke belasting:	De volgende personen kunnen worden geïnterviewd: • Secretaris-Directeuren (startgesprek) • (Leden van) de Colleges van Dijkgraaf en (Hoog)Heemraden • Vertegenwoordigers van de fracties in de algemeen besturen • Afdelingshoofden of Projectleiders KRW en/of aanleg, beheer en onderhoud van natuurvriendelijke oevers De belasting op de ambtelijke organisatie van het waterschap is gering.
Lerend vermogen voor het Algemeen Bestuur:	Het onderzoek dient bouwstenen te bevatten die de algemeen besturen van WSRL en HDSR kunnen helpen bij hun kaderstellende en controlerende taken ten aanzien van de realisatie van de doelstellingen van de KRW.
Op te leveren resultaat:	• Twee onderzoeksrapporten • Twee samenvattingen in de vorm van een infographic
Planning:	Het onderzoek vindt plaats in de periode april - december 2018. • Uitvoering onderzoek: 1 april – 31 augustus 2018 • Oplevering conceptrapporten + infographic aan rekenkamercommissie: 17 september 2018 • Bespreking conceptrapporten + infographic door rekenkamercommissie: 28 september 2018 • Ambtelijke hoor- en wederhoor wordt voorzien oktober 2018 • Bestuurlijke hoor- en wederhoor wordt voorzien begin november 2018 De definitieve eindrapporten inclusief bescheiden zijn beschikbaar voor de commissievergaderingen: • WSRL: januari 2019 • HDSR: februari 2019 en behandeling in de algemeen besturen: • WSRL: februari 2019 • HDSR: maart 2019 Onvoorziene omstandigheden kunnen de genoemde (eind)data beïnvloeden.

Opdracht:	Het onderzoek wordt uitgevoerd door een externe expert op het gebied van watergovernance en met aantoonbare ervaring op het gebied van implementatie van de KRW De opdracht wordt uitgevraagd in drievoud en in vaste prijs gegund aan de inschrijver met de beste verhouding van prijs en kwaliteit. Opdrachtcoördinator en contactpersoon voor WSRL is Wijnand van de Giessen, voorzitter rekenkamercommissie Waterschap Rivierenland & Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden Contactpersoon HDSR is Bart van der Helm, extern lid rekenkamercommissie Waterschap Rivierenland & Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden De dagelijkse voortgang wordt bewaakt door de ambtelijk secretaris van de rekenkamercommissie Waterschap Rivierenland & Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Koos Kappert.
Gunningstraject:	• Aangeschreven partijen geven uiterlijk 16 maart 2018 einde werkdag aan of zij al dan niet kunnen offrenen • Offrerende partijen leveren een offerte uiterlijk 23 maart 2018 • De rekenkamercommissie beslist op dinsdag 27 maart 2018 welke partijen worden uitgenodigd voor een presentatie/mondelinge toelichting
Presentatie offerte:	Mocht u worden uitgenodigd voor een presentatie/mondelinge toelichting op uw offerte, dan zal dit plaatsvinden op donderdag 29 maart 2018 tussen 09.00 en 12.00. Vergaderlocatie is het hoofdkantoor van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, De Molen 48, 3994 DB Houten.